

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach
oraz ustawy – Kodeks pracy
(druk nr 371)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Opiniowana ustawa nowelizuje ustawę z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (zwaną dalej "ustawą o archiwach") oraz ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy. Poniżej omówione zostaną podstawowe zmiany dokonane w tych ustawach.

Celem nowelizacji ustawy o archiwach jest m.in. wprowadzenie zmian w przepisach dotyczących **archiwów wyodrębnionych**. W świetle opiniowanej ustawy archiwami wyodrębnionymi będą również archiwa komórek organizacyjnych wykonujących zadania w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa, utworzonych w urzędach obsługujących organy państwowe i państwowych jednostkach organizacyjnych, innych aniżeli wskazane w art. 29 ust. 1 pkt 6 lit. a i b (tj. urzędach obsługujących Ministra Obrony Narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra właściwego do spraw zagranicznych, a także jednostkach organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez tych ministrów), oraz w urzędach obsługujących organy jednostek samorządu terytorialnego i innych samorządowych jednostkach organizacyjnych (art. 29 ust. 1 pkt 6 lit. d). Organizację takich archiwów określać będą, w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii Ministra Obrony Narodowej, kierownicy jednostek organizacyjnych, w których działać będą archiwa wyodrębnione. Archiwa te objęte będą kontrolą Ministra Obrony Narodowej - dodawany art. 19 ust. 3.

W myśl dodawanego art. 32 ust. 2, materiały archiwalne dotyczące wykonywania zadań w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa wytworzone i zgromadzone w komórkach organizacyjnych, o których mowa w dodawanym art. 5 ust. 4, będą przekazywane do Centralnego Archiwum Wojskowego (zwanego dalej "CAW").

Ustawa nowelizująca wskazuje także, że archiwum Biura Bezpieczeństwa Narodowego ma status archiwum wyodrębnionego.

Kolejnymi zmianami są: wyeliminowanie z ustawy o archiwach instytucji rejestru niepaństwowego zasobu archiwalnego oraz doprecyzowanie przepisów określających sytuacje, w których można odmówić udostępniania materiałów archiwalnych.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o archiwach działalność archiwalną w zakresie państwowego zasobu archiwalnego prowadzić będą również biblioteki i muzea, których organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego lub które działają w samorządowych jednostkach organizacyjnych (dotychczas przepisem art. 22 ust. 2 pkt 2 objęte były wyłącznie państwowe biblioteki i muzea, przepis w tym kształcie obowiązuje od 1 stycznia 1984 r.).

Zmiana w art. 33 ust. 1 ustawy o archiwach zmierza do tego, aby w państwowych jednostkach organizacyjnych oraz w jednostkach samorządu terytorialnego i innych samorządowych jednostkach organizacyjnych można było utworzyć więcej niż jedno archiwum zakładowe. Wprowadza się również obowiązek ewidencjonowania dokumentacji przechowywanej w składnicach akt (dodawany art. 36 ust. 2 pkt 2).

Ustawodawca nowelizuje także niektóre przepisy rozdziału 4a - Działalność gospodarcza w zakresie przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców o czasowym okresie przechowywania. Zmiany w tym rozdziale polegają na dodaniu przepisów określających zasady ustalania wysokości środków finansowych na pokrycie kosztów przechowywania dokumentacji przejętej przez archiwum państwowe w trybie art. 51p ust. 3. Ponadto usunięto wątpliwości interpretacyjne związane z art. 51s.

Zmiany dokonywane w rozdziale 4b – Postępowanie z dokumentacją osobową i płacową w przypadku likwidacji lub upadłości pracodawcy, polegają przede wszystkim na wprowadzeniu art. 51z, którego celem jest zabezpieczenie pracowników przed bezpowrotną utratą dokumentów potrzebnych do celów emerytalno-rentowych. Inne zmiany w tym rozdziale zmierzają do usunięcia wątpliwości interpretacyjnych (zmiana w art. 51u ust. 6), korelują ustawę o archiwach z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zmiana w art. 51u ust. 1 pkt 1) oraz ujednolicają terminologię ustawy (zmiana w art. 51w).

Zmiany w ustawie – Kodeks Pracy polegają na rozszerzeniu katalogu obowiązków spoczywających na pracodawcy o obowiązek przechowywania dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akt osobowych pracowników w **warunkach**

niegroźących uszkodzeniem lub zniszczeniem. Pozostawienie dokumentacji oraz akt osobowych pracowników w warunkach groźących uszkodzeniem lub zniszczeniem będzie wykroczeniem zagrożonym karą grzywny (dodawany art. 281 pkt 7).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym. W toku prac w Sejmie nie dokonano zmian, które miałyby znaczenie z punktu widzenia zakresu nowelizacji oraz merytorycznych rozwiązań.

III. Uwagi szczegółowe

Dodawany art. 32 ust. 2 stanowi, że materiały archiwalne dotyczące wykonywania zadań w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa wytworzone i zgromadzone w komórkach organizacyjnych, o których mowa w dodawanym art. 5 ust. 4, będą przekazywane do CAW. Jednocześnie z uzasadnienia do projektu ustawy wynika, że przekazaniu do CAW nie będą podlegały materiały archiwalne zgromadzone w archiwach wyodrębnionych **niewymienionych** w art. 29 ust. 1 pkt 6 lit. d. Zdanie zamieszczone w uzasadnieniu prowadzi do wniosku, że przekazywane do CAW będą jedynie materiały archiwalne zgromadzone w archiwach wyodrębnionych, o których mowa w przywołanym przepisie. Analizując zakres art. 5 ust. 4 i art. 26 ust. 1 pkt 6 lit d można dojść do wniosku, że zakresy tych przepisów nie pokrywają się. Zakres art. 5 ust. 4 wydaje się być szerszy, szczególnie jeśli przeanalizujemy brzmienie art. 5 ust. 3 pkt 5 oraz art. 29 ust. 1 pkt 6 lit. a i b. W art. 5 ust. 3 nie wymienia się m.in. urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej, natomiast z zakresu art. 29 ust. 1 pkt 6 lit. d archiwum tego urzędu jest wyłączone. W związku z powyższym może rodzić się pytanie, czy materiały zgromadzone w archiwum urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej będą przekazywane do CAW. W związku z powyższym należałoby rozważyć wprowadzenie do ustawy zmian, zmierzających do wyeliminowania rodzących się wątpliwości interpretacyjnych.

Jakub Zabielski

Legislator